

ВІЙНА РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

*Держава не твориться в будучині,
Держава будується нині.
Це люди, на сталь перекуті в огні,
Це люди, як брили камінні.*

Олег Ольжич

Цикл поезій "Незнаному воякові"

Дорогі шанувальники «Світогляду»!

Ось і наступив новий 2023 рік. Віримо, що він стане переможним для України. Ця віра спирається на реалії сьогодення – невинне формування громадянського суспільства європейського типу, безмірну мужність Збройних Сил та подвижницьку жертовність громадян України. Можна навести багато прикладів позитивних змін у нашій державі. З цього приводу слушною є думка авторитетного американського вченого **Джаред Даймонда**: «Реакція суспільства на нагальні проблеми залежить від його політичних, економічних і соціальних інституцій, а також від його культурних цінностей. Ці інституції й цінності визначають спроможність суспільства вирішувати проблеми, що постають перед ним...» («Колапс», 2019 р.).

Нагадаю читачам «Світогляду» одну таку знакову подію минулого року – це розважливо ствердне ставлення вірян різних конфесій до святкування Різдва Христового 25 грудня. Я мав нагоду особисто пересвідчитися в цьому, відвідавши церковні храми столиці. Я пишу ці рядки напередодні традиційного святкування православними вірянами Різдва Христового 7 січня 2023 року. Традиції потрібно поважати, але коли змінюються часи та обставини, треба поступово від них відмовлятися. Бажаю, щоб ця Різдвяна Зоря нам, українцям разом з великою християнською громадою світу, запалила серця вогнями віри, надії і впевненості у здійсненні найзаповітніших бажань і в першу чергу додала віри в нашу перемогу та мир на українській землі.

А ще не менш визначальною подією в історії українського народу буде Різдвяне богослужіння 7 січня в Успенському храмі – головному храмі Києво-Печерської лаври, яке вперше буде відправляти предстоятель ПЦУ митрополит **Єпіфаній**. Ця Різдвяна літургія означає духовну перемогу над Росією, перемогу Добра над Злом: Успенський собор повернули у власність держави після довгих років панування тут Московського патріархату. Відтепер у стінах собору лунатиме українська молитва. Сповнені душевної радості люди радіють, що в Лаврі нарешті зазвучить українське слово. Глава ПЦУ митрополит Єпіфаній зазначив: «З Божою допомогою, завдяки суспільній підтримці та розумінню з боку держави нарешті відбулася ця історична подія».

А війна продовжується. Зараз все частіше лунають запитання та дискусії на тему «Чому ж так сталося, що на цій благодатній землі йде жорстока, кровопролитна війна?» Знову скористаюся мудрою думкою Д. Даймонда: «Стосунки з сусідніми народами бувають або періодично, або перманентно ворожими. Суспільство здатне протистояти своїм ворогам доти, доки воно сильне з тієї чи іншої причини...» (там само). Є над чим подумати і щодо цього запитання.

Триває рік війни Росії проти України. Якщо якийсь народ прагне знищити інший та прогнати його з власної землі, то така поведінка вважається аморальною. Ось таким аморальним є рашистський режим Путіна, підтриманий зомбованою більшістю і, що найбільш прикро, – частиною еліти Російської Федерації. Що їх очікує в майбутньому, важко передбачити. Але чому ми, українці, маючи вже більше 30-и років незалежність, не передбачили цього лиха та своєчасно не забезпечили захист своєї землі?

Ця тема обговорювалася і буде обговорюватися на сторінках «Світогляду» на різних рівнях – професійному та аматорському – з метою не осуджувати голослівно, а зрозуміти причини нещастя та запобігти в майбутньому повторення таких трагічних подій.

Різдвяна літургія в Успенському соборі Києво-Печерської лаври 7 січня 2023 року.

Службу відправляє Митрополит Київський та всієї України Єпіфаній. Фото Романа Петушкова, «Апостроф»

Про нашу біль і прагнення Перемоги вичерпно написала *Ліна Костенко* напередодні Різдва 2022 року:

Світ готувався до Різдва,
А Україну гвалтували.
Світ – наче в нім війни нема!
А Україну розпинали.

Світ готувався до Різдва,
Не бачив смерті, біль і сльози.
Світ говорив гарні слова,
А нас вбивали вже морози.

Світ готувався до Різдва,
А ми молились тихо Богу.
Моя країна ще жива,
Ми мріємо про перемогу.

(<https://www.facebook.com/photo/?fbid=1563049750828816&set=a.671395346660932>)

НАВІЩО СВІТОВІ ПОТРІБНА УКРАЇНСЬКА ПЕРЕМОГА?

П'ЯТНАДЦЯТЬ ПРИЧИН «ЩОБ»

1. Зупинити злодіяння. Російська окупація – це геноцид. Усюди, де українці відвоюють територію, вони рятують життя та відновлюють принцип, за яким люди мають право не бути катованими, депортованими та вбитими.

2. Зберегти міжнародний правопорядок. Його основа полягає в тому, що одна країна не може вторгтися в іншу та анексувати її територію, як це прагне зробити Росія. Загарбницька війна Росії, очевидно, незаконна, але правопорядок не захищає себе.

3. Покінчити з імперською епохою. Це може бути остання війна, яка ведеться за колоніальною логікою, що іншої держави та народу не існує. Але цей переломний момент досягається лише за умови програшу Росії.

4. Захистити мирний проєкт Європейського Союзу. Війна Росії спрямована не лише проти України, а проти ширшої ідеї, що європейські держави можуть мирно співпрацювати. Якщо імперія переважає, інтеграція провалюється.

5. Дати шанс верховенству права в Росії. Поки Росія веде імперські війни, вона перебуває в пастці репресивної внутрішньої політики. Прийдешні покоління росіян могли б жити краще і вільніше, але тільки в тому випадку, якщо Росія програє цю війну.

Не полишає мене й традиційно болюча тема стану та перспектив розвитку науки в Україні. Сьогодні, в умовах воєнного стану, ми, українські науковці, усвідомлюємо всі нагальні потреби для боротьби з підступним ворогом. І все ж таки вважаємо, що вже сьогодні потрібно визначитися, з якими труднощами ми зустрінемося при відродженні науки України після війни. Йдеться в першу чергу про критичне скорочення числа наукових працівників в останні роки (поважний вік, еміграція) та проблему щодо їхнього відновлення. Прогнози показують, що на подібне відновлення потрібні десятиліття. Також десятиліття потрібні для формування знаних у світі вітчизняних наукових шкіл та оснащення наукових установ сучасним обладнанням. Залишаючись оптимістом, я все таки постійно наголошую: «Дорогу здолає той, хто йде». Нам потрібно готувати стратегію кардинальних змін у науково-освітній сфері України.

Дорогі науковці – колеги та друзі! Прошу Вас висловитися з цього непростого питання на сторінках «Світогляду». Будемо раді опублікувати Ваші думки і програми щодо оновлення наукової сфери України. ■

Щиро Ваш, *Ярослав Яцків*

Тімоті Снайдер
американський історик,
професор Єльського університету,
фахівець з історії Східної Європи

6. Послабити авторитет тиранів. У цьому столітті тенденція була до авторитаризму з путінізмом як силою та моделлю. Його поразка від демократії змінює цю тенденцію. Фашизм пов'язаний із силою, а поразкою дискредитується.

7. Нагадувати нам, що демократія – це краща система. Українці засвоїли ідею, що вони самі обирають собі лідерів. Йдучи на ризик, щоб захистити свою демократію, вони показують нам, що саме всі ми повинні робити, щоб захистити нашу.

8. Зняти загрозу великої війни в Європі. Протягом десятиліть сценарієм регіональної війни було протистояння з СРСР, а потім з Росією. Перемога України усуне цей сценарій, зробивши неможливим ще один наступ Росії.

9. Зняти загрозу великої війни в Азії. В останні роки китайське вторгнення на Тайвань було провідним сценарієм глобальної війни. Українська перемога покаже Пекіну, що така наступальна операція є дорогою і, швидше за все, провалиться.

10. Запобігти поширенню ядерної зброї. Україна відмовилася від ядерної зброї. Опісля Росія як ядерна держава вторглася. Якщо Україна програє, країни, які можуть